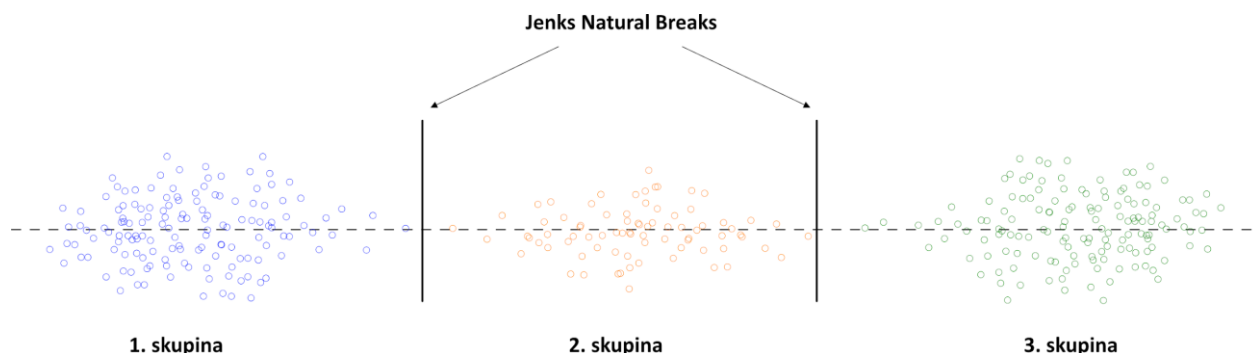

PŘÍLOHA 1

Princip fungování metody Jenks Natural Breaks použité pro kategorizaci dat na kardinální škále konstruovaných indexů

Zdroj: Autoři

Poznámka: Odchylky v ose Y jen pro názornost.

VYSVĚTLENÍ VYBRANÝCH POJMŮ

PROMĚNNÁ

Jako proměnné označujeme koncepty, které mohou nabývat různých hodnot. V kontextu předložené zprávy můžeme identifikovat (1.) závisle proměnné, jedná se o takové proměnné, jejichž hodnotu (či rozptyl hodnot) se snažíme vysvětlit, a (2.) nezávisle proměnné, tedy takové, pomocí nichž se hodnotu (či rozptyl hodnot) závisle proměnné snažíme vysvětlit. Jako příklad lze uvést vybrané proměnné z modelu č. 1. Závisle proměnnou zde představuje *spokojenost učitele s profesí*, jako nezávisle proměnné pak sledujeme např. *sebedůvěru ve vlastní kompetence*, *aprobovanost* či *celkový stres učitele*.

KORELACE A KAUZALITA

Termínem korelace nazýváme takový jev, u něž pozorujeme vzájemný růst, respektive pokles ve vztahu mezi dvěma proměnnými. Korelační analýzou poté zjišťujeme, jak silně tento růst, případně pokles hodnoty první proměnné souvisí s růstem, případně poklesem hodnoty druhé proměnné. Přestože spolu dvě proměnné mohou takto statisticky souviset, nelze říct, že mezi nimi pozorujeme kauzální vztah, tedy vztah, ve kterém je první proměnná příčinou druhé proměnné.

Například můžeme pozorovat, že nespokojení učitelé vykazují vyšší míru stresu. Na základě analýzy bychom mohli prohlásit, že existuje pozitivní korelace mezi *nespokojeností* a *stresem*. Nemůžeme však spolehlivě rozhodnout, zda je stres příčinou nespokojenosti učitelů. K tomu je nutné vyloučit možnost, že (1.) vztah může být i opačný, kdy nespokojenost s profesí vede k větší míře stresu. Dále pak musíme zabezpečit podmínku, že (2.) proměnná, kterou se snažíme umístit na pozici příčiny (v našem případě stres), časově předchází důsledku (nespokojenost s profesí). Třetí nutnou podmínkou je (3.) vyloučení (někdy též kontrola) vlivu třetích proměnných, tedy všech proměnných, které vztah mezi příčinou a následkem mohou ovlivňovat.

Proto je třeba v této zprávě výsledky interpretovat opatrně a ve světle dosavadních empirických výzkumů a teoretických poznatků.

STATISTICKÁ VÝZNAMNOST

Protože je provedení plošného šetření z hlediska technického i finančního velmi komplikované, bylo mezinárodní šetření TALIS provedeno na omezeném počtu učitelů. Ve zprávě tak pracujeme s výběrovým souborem, který je však reprezentativní vůči základnímu souboru (tedy populaci učitelů, tak jak byla pro dané mezinárodní šetření definována).

Statistická významnost (vyjádřena p -hodnotou) odráží pravděpodobnost výskytu spočtené hodnoty testovací statistiky při platnosti nulové hypotézy. Ta většinou hovoří o nulovém efektu, např. že rozdíl mezi průměry dvou skupin neexistuje (nemůžeme vyloučit, že nenastal pouze v důsledku tzv. náhodné výběrové chyby). P -hodnoty nám pak mohou napovědět, zda lze výsledky z výběrového souboru zobecnit na základní soubor na námi zvolené hladině významnosti (standardně používáme hladinu významnosti alfa 0,05; v regresních modelech pak alfa 0,1). Tuto informaci musíme mít na paměti zejména v případech, kdy interpretujeme nalezené vztahy mezi proměnnými.